

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**M. Antonii Marsilii Colvmae, Bononiensis, I. C.
Archiepiscopi Salernitani, De Ecclesiasticorum Reddituum
Origine, & Iure Tractatvs**

Colonna, Marcantonio

Venetijs, 1575

Cap. XXXII. Vtrum clerici sororibus, cæteris[que] consanguineis ex
redditibus Ecclesiasticis dotes præstare valeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61495)

ri debent: uel præceptum saltem extare aliquod legis (ut uocant) coactiuæ, quæ certam reddituum rationem illis assignaret, uel denique beneficiarios non simpliciter, sed ea lege hosce redditus accepisse, ut certa ratione illos distribuerent, sibi uerò nullo modo retinere possent. Quæ omnia a ueritate prorsus esse aliena, ex his, quæ hæctenus diximus, liquido constare potest.

A R G V M E N T V M.

Utrum clerici sororibus, cæterisue consanguineis, ex redditibus ecclesiasticis dotes præstare ualeant.

R E R V M S V M M A E.

- 1 Dos inter necessaria computari potest.
- 2 Mulieres, ut facilius nubere possent, dotes constitutæ sunt, atque inde dotium fauor effluxerit.
- 3 *Ab.* Qui suos deserit, infideli deterior est.
- 4 Dos succedit loco alimentorum.
- 5 Beneficiarij propinquos alere non modo possunt, sed etiam tenentur quando sunt pauperes.
- 6 Paternaturalis cogitur alere filiam, & idcirco illam dotare.
- 7 *Ab.* Beneficiarij possunt ex fructibus beneficiorum dotes consanguineis præstare, & hæc communis est sententia, numero. 8.
- 8 *Ab.* Simoniaca pactio non est, si quis promittat tertiam partem fructuum beneficiorum suorum tam collatorum, quam conferendorum pro dote sue sororis.
- 9 Fructus bonorum ecclesiasticorum censentur quid profanum.
- 10 Legatum factum pauperibus, intelligitur de pauperibus, qui sunt in parochia ipsius testatoris.

R Diligere

- 12 Diligere nemo praesumitur eos, quos nec generatim unquam cognoscit.
- 13 Beneficiarius ius eligendi hos, uel istos pauperes non habet, nisi à testatore sibi relinquatur.
- 14 Lex praesumptam testatoris voluntatem semper exequitur.
- 15 Pauperes illius loci alendi sunt, ex quo decima colliguntur: sed peregrinis etiam facienda est eleemosyna, nu. 16.
- 17 Alimenta praestari solent annua, menstruaue.
- 18 Dos, quae unica uice traditur consanguinea, plures possit alere pauperes.
- 19 Dos data filiae spuriae, an succedat loco legitima, uel alimentorum. communis sententia est succedere loco alimentorum, numero 20. neque ad heredes transit, num. 21.
- 22 Dos à Pralato consanguineis praestita, an transeat ad successores.
- 23 Alimenta morte extinguuntur.
- 24 Dos à patre profecta, si filij non extent, secundum Martinum, ad patrem redit.
- 25 Consuetudinis ratio non facile attenditur, nec extensio fit in his, quae ecclesia, prauidicant.
- 26 Cautela, ut dos tradita filiae spuriae transeat ad heredes, est, ut declaret pater, uelle se illam transire ad successores.
- 27 Ratio dilectionis descendantium, multò magis uiget in remotioribus, qui diutius defuncti memoriam conseruant.
- 28 Pietas in suos nedum laicis conuenit, sed clericis etiam.
- 29 Chrysoptomi aurea sententia de uitanda curiositate insubueniendo pauperibus.

CAPVT TRIGESIMVM SECVNDVM.

X superioris quæstionis decisione deciditur & altera, quæ huic ipsi maximè affinis est, utrum scilicet beneficiarij de redditibus Ecclesiasticis, eorum cõsanguineas dotare licitè possint. Nam si beneficiarij domini sunt, neque ad restitutionem tenentur, vt plenissimè, iã demonstrauiamus, consequens certè est, posse illos neptibus, alijsq; ipsorum consanguineis rectè dotes ijsdem ex redditibus constituere: cur enim ipsis Pium vsu earum rerum interdiciamus, quibus vel si fuerint abusi, haudquaquam tamen ad restitutionem obligantur? Huc accedit quòd si necessaria possunt sibi assumere beneficiarij, vt nemo non concedit; † maxima cum ratione hæc ipsa dos, quæ consanguineis destinatur, inter necessaria numerari potest; spectat enim ad tuendam augendamq; familiæ totius existimationem, qua nullus preciosior est thesaurus: imò quæ nullo prætio æstimabilis est, l. iuxta. ff. de manum. vind. Quod si indotatas beneficiarij consanguineas suas destituerent, vel etiã non ita dotatas, vt illarum dignitas & conditio postulat, earum honestati non satis prospicerent: semper enim vitæ honestas in discrimen adducitur, quoties matrimonij conditionem foemina non inueniunt. † Atqui certè illam sine dote non facilè inuenire possunt. Qua ex re potissimum dotis fauor effluxerit. l. 1. ff. solu. matr. l. Pomponius Philadelphus. C. famil. ercisc. l. Titio centum. §. Titio genero. vbi Bar. Imo. Cuma. & Castr. ff. de condi. & demon. † Nec obscurum est, quod Paulus dicit, infideli deteriorè, cum qui suos deserat, meritò haberi posse. † Vulgatum est apud nostros, dotem succedere loco alimentorum. d. §. Titio genero, cum simil. † At nemo dubitat, quin beneficiarij

R 2 neficiarij

beneficiarij alere propinquos non possint modò, sed etiam teneantur, quoniam vident non aliunde ijs consultum esse, ita vt rectè illos inter pauperes percensere possent.

- 6 † Quo argumenti genere passim vtuntur interpretes etiã in patre naturali: Vt quia cogitur alere filiã, propterea èt dotare teneatur. Bar. in l. si. C. de his quibus, vt indig. Auth. ex complexu. C. de incest. nup. Bal. in l. Mæuius. S. duobus. ff. deleg. 2. eandemq; hanc consequentiam frequentius cæteri probant, vt testantur Imo. in l. vltima. S. si soce ro, ff. de his, quæ in frau. credi. Bald. nouel. in tract. dot. 6. par. priuil. 16. & post omnes Io. Bolognetus summæ eruditionis interpret, in l. 1. nu. 40. ff. solu. matr. † Quare & in beneficiarijs eodem modo possumus argumentari, vt quia possunt alere consanguineas, easdem pariter dotare possint: quod ipsum etiam Leonis Noni constitutione in c. omnino, 31. dist. tam clarè probatur, vt non videatur posse hoc in dubium reuocare, qui non & Rom. Pont. auctoritati aduersari audeat. Itaque cum hoc tam apertum sit, tantum abest, vt ex dominio clericorum hoc ipsum probare necesse sit, vt imò potius ex hoc maximè illud confirmetur, quod de clericorum dominio paulò antè affirmauimus. † Verissimam hanc puto esse huius quæstionis decisionem, quam & receptissimam esse video: siquidem passim etiam interpretes dotium consanguineis præstandarum facultatem beneficiarijs concedunt. Butrig. & Abb. in c. 1. de cohabit. cleric. & mulier. num. 4. Abb. in c. peruenit, de arbit. nu. 1. Ias. in l. 1. ff. solu. matr. nu. 30. & in Auth. Res quæ, nu. 11. vers. item in quantum. C. comm. de leg. glo. pragma. sanctio. tit. de concub. S. qui etiam ex tali, vers. cohabitare, col. 3. Campeg. tracta. de dot. par. 1. q. 23. Illustrissimus Albanus in 1. constit. fforum nu. 68. Cap pell. Tolos. decis. 290. nu. 9. vers. quid de fratre, & vers. & idem dicendum in clerico; Boer. decis. 129. num. 8. sum.

Angel.

Angel. in ver. Dos. num. 5. ibi, vtrum frater, qui tamen ad conditionis necessitatē non ad pompæ fastidiū dotis modum statui debere arbitratur. Sensit hoc idem Romana
 9 Rota, quæ propterea alias decidisse legitur, † Simoniacam pactiōnem non censerī, qua quis promittit tertiam partem fructuum beneficiorum suorum, tam collatorum, quàm conferendorum pro suæ sororis dote, ac neptium substētatione, vt est apud Chisanen. decis. 181. passim inter eas, quæ manu scriptæ circūferuntur, vbi non tantum licitū esse putat beneficiarijs propinquas personas dotare, atque alere, sed omnino etiam necessarium: quod & Dec. sentire visus est cons. 118. Nec mirum hoc videri
 10 potest, † cū Ecclesiasticorum bonorum fructus profanum quid esse censeantur, vt Panormi. docuit in c. in nostra, de loca.

Quæ verò pro contraria sententia afferuntur, facili negotio tolli possunt. siquidem nituntur omnia illo fundamento, quod contrariæ sententiæ assertores, vbique statuunt, beneficiarios reddituum Ecclesiasticorum nō esse dominos. Dicunt primò (& hoc primum argumentum spectat ad piē legata) hac intentione testatorē legasse, vt
 11 legata ipsa in pauperes distribuētur. † De pauperibus verò illis putant hoc esse accipiendum, qui è parochia ipsius testatoris sint, vt tradunt Docto. in l. si quis ad declinandam. C. de Episc. & cler. c. si pater. vbi glo. in ver. pauperes, de testa. in 6. Alex. cons. 105. nu. 2. vers. comprobatur etiam, vol. 1. Et hoc apertè statuit Iustinianus in Constitutione xxvi. quæ incipit, Cū in multis testamentis, &c. inter eas Constitutiones, quas ex Græcis collegit, ac Latinas fecit Antonius Augustinus Episcopus Illerdensis, vir de legali disciplina optimè meritus, ac omni doctrinæ genere ornatissimus. † Quod ipsum & rationi consentaneum esse dicunt, cū nemo eos dilexisse existima-

ri possit, quos non modò de facie, sed ne quidem generatim nunquam cognouerit. Paris. cons. 41. nu. 5. 3. volu. Concluderet certè hoc argumentum, si clericis harum rerum dominium prorsus denegaremus: non enim dici posset, ipsorum arbitrio fuisse permissum, vt hos, vel illos pauperes eligerent, vt considerant Panormit. Gemin. & Ioã. And. in d. c. si pater. glo. in ver. pauperes, de testam. in 6.

- 13 † siquidem electionem habere non possent, nisi ipsis à testatore relicta esset, l. sum quidam in primo respon. vbi Doct. deleg. 2. Quocirca electio ad iuris intellectum referenda esset. Iuris autem intellectus pauperes illos minimè complecteretur, qui beneficiariorum propinqui essent, ipsi verò testatori prorsus extranei: sunt enim hæc inter se connexa, iuris intellectus, & testatoris voluntas. † nam sicut censetur testator iuris dispositioni voluntatem suam conformare. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebell. ita lex præsumptæ testatoris voluntati semper fauet, ac quantū in ipsa est, illam exequitur Auth. hoc amplius. C. de fideicom. §. si quis autem non implens. Auth. de hæred. & falcid. Attamen corruunt hæc omnia, si recipiamus illud, quod plenissimè à nobis iam stabilitum est, Beneficiarios ipsos dominos esse; quo fit, vt illorum libera sit electio. sicq; non illis tantum, qui ex parochia sint testatoris, Sed & alijs, qui modò verè egeant, consulere possent. Nihil ergo aduersatur nobis hoc argumentum, quod spectat ad piè legata. Quantum verò ad decimas, argumentatur ex eo potissimum, quod legitur in Deuteron. cap. 14. *Anno tertio, inquit, separabis aliam decimam ex omnibus, quæ nascuntur tibi eo tempore; & repones intra ianuas tuas, venietq; Leuita, qui aliam non habet partem, neque possessionem recum, & peregrinus, ac pupillus, ac vidua, qui intra portas sunt, & comedent, & saturabuntur.* † Intra portas, inquit, non extra, ergo ex eo lo

co debentur esse pauperes, ex quo decimæ colliguntur, non autem aliunde accersiri, vt plerumque fieret, si beneficiariorum consanguinei cæteris pauperibus antepone-
 rentur. Neque huic argumēto aduersantur verba illa Pauli, *Qui suos negligit, deterior est infideli*. nam de ijs loquitur Paulus, qui sua, non qui aliena distribuunt. Sed hoc quoque argumentum, vt licet vnicuique perspicere, relabitur eodem, atque illud retinet, quod satis superq; à nobis iam reprobatum est, clericum in bonis Ecclesiasticis dominium non habere. † Præterea falsum est, tantum pauperes alendos esse, qui intra portas sunt; cum imò speciatim pauperibus peregrinis eleemosynas tribui oportebat, tradat D. Clemens lib. 8. de Constit. Apostoli. c. 36. & lib. 2. c. 29. Generale est enim, quod dicitur, Pasce fame morientem; si non paueris, occidisti. c. pasce. 86. distin. Non equidem inficior, quin ijs in locis alio quodam modo peregrini accipiantur, nempe pro illis, qui peregrè proficiscuntur, quorum maximus erat numerus, ipsius Clementis temporibus, cum pro Christi fide multi essent, qui omnia relinquerent patriam, parentes, bonaq; omnia, atque ad solum Episcoporum præsidium confugerent, vt supra fusius explicatum est. Verumtamen illud satis est nobis in præsentia, non portis ipsis, aut mœnibus concludi clericorum liberalitatem; quòd verò libere vagari, & quoscunque complecti possit, ex eo quod de eorum dominio diximus, prospicue ostenditur. † Tertio videtur contraria sententia primo aspectu ea ratione iuari posse: quia quod dicitur, posse prælatos, imò debere pauperes alere, ita accipiendum videtur, vt annua, menstruave præstentur alimenta, iuxta. l. pecuniæ. ff. de alim. & cib. lega. l. si. vbi Bar. ff. de libe. agnos. Dotis autem longè alia ratio est, quæ vnica præstatione soluitur: nec negari potest, quin Ecclesiæ multum intersit, alimenta potius

minutatim præstare, quàm vnico aceruo tantam pecunie
 quantitatem exponere. ar. l. hæredes. §. idem Iuris. ff. fa-
 18 mil. hercisc. l. tutor. §. Lucius. ff. de vsu. † siquidem de
 eo, quod in dotem hodie trades consanguineæ, plures
 hoc toto anno pauperes ali potuissent. Quare multis pau-
 peribus perspicuè aufertur, quod vni illi cōsanguineæ tra-
 ditum est. Quod ex eo etiam confirmatur, quia hoc mo-
 19 do aperiretur via Prælati, qua res Ecclesiæ ad proprios
 successores transmitterent, si quod propriis consanguini-
 neis tribuunt non alimentorum tantum, sed etiam do-
 tis nomine præstare possent. † Hinc videmus Docto. in
 l. eam quam. C. de fideicom. præsertim verò in l. i. ff. so-
 lu. matrim. de eo alterari, vtrum dos data filiæ spurix, ve-
 rè, vt dos, data sit, hoc est, num legitimæ; an verò alimen-
 20 torum loco succedat: cuius quæstionis eam afferunt utili-
 tatem, quia priore casu ad hæredes transiret, posteriore
 nequaquam. † Et quia receptior sententia est alimen-
 torum vicem obtinere dotem spurix traditam, † ideo ad
 hæredes huiusmodi dotem non transire frequentius no-
 stri cōcludunt: & facit. l. ex animo. ff. de dona. inter vir. &
 vx. l. si qui animo. ff. de acquir. possess. & ita sentit Socin.
 seni. conf. 2. nu. 5. vol. 4. post Bar. in l. si. §. si à socero. ff. de
 his, quæ in frau. credi. & Abb. conf. 115. num. 1. versi. sed
 profectò aliud, & conf. 50. volu. 2. & hanc esse comm. opi.
 fatetur Io. Bologne. in d. l. i. ff. solu. matrim. nume. 114.
 Non secus ergo & hinc dicendum est, multum referre, ut
 21 trum quas pecunias prælatus dederit propriæ consanguini-
 neæ, alimentorum loco tantum præstare possit, vt scilicet
 ex fructibus alatur consanguineæ; an verò etiam dotis no-
 mine. Nam si dotis nomine, non reuerteretur ad Ecclesi-
 am, sed tota ipsa summa ad ipsius consanguineæ hæredes,
 sicq; ad proprios prælati successores trāsmitteretur: quod
 fieri non posse tradit Butr. in c. cum super. de cau. posse.
 &

& proprie. Ias. conf. 75. vol. 3. Verum huius quoque argu-
 menti solutio eodem illo à fonte deriuat, quo & superio-
 rum; nos enim in eo semper perfistimus, quòd videmur
 abundè iam probasse, prælatos, aliosq; clericos reddituũ
 Ecclesiasticorum dominos esse, posseq; illos ad libitum
 distribuere. Quod cum ita se habeat, non video, cur tan-
 toperè absurdum sit, ita fieri hanc distributionem, vt
 quod cuique fuerit traditum, ad ipsius successores etiam
 22 perueniat. † Atque hinc claram eius quæstionis decisio-
 nem habemus, quæ aliquibus forsan dubia alioquin vide-
 ri potuisset; vtrum dos à prælato consanguineis præstita,
 ad illarum hæredes transeat. Etenim si dos alimentorum
 vicem obtineret, ad hæredes mulieris dubio procul non
 23 transiret; † cum alimenta morte extinguantur, vt pote,
 quæ mortuis minimè necessaria sint. l. Mela. ff. de alim. &
 cib. lega. l. hæreditatem. ff. ad l. falcid. l. cum hi. S. si vni. ff.
 24 de transact. l. dominus. S. si. ff. de vsufr. † Quare si dos à
 patre profecta, defuncta muliere ad patrem redit, dūmo-
 do filij non extent, vt Martino placet adiiciendum esse,
 quæ tamen dos ipsius mulieris effecta erat. l. dos à patre,
 vbi glo. & Docto. C. solu. matrim. l. post dotem. vbi Bart. 75
 ff. eo. multò magis certè cōcedendum esset, dotem à præ-
 lato traditam consanguineæ ad ipsius hæredes non transi-
 re, si daremus alimentorum tantum loco dotem ipsi præ-
 25 stitam. † Nec consuetudinis ratio prorsus habenda esset,
 cum non ita facilè extendi possint, quæ Ecclesiæ præiudi-
 cium afferunt: quod in filia spuria Mathesila animaduer-
 tit notab. 146. Illustrisq; itidem interpretes Andreas Alcia-
 26 tus, in l. 1. nu. 24. ff. solut. matr. † Parumq; hoc casu pro-
 deffet cautela illa, quam adhibent Bart. Panorm. & Ma-
 thesila. locis proximè adductis, nimirum, vt qui dotem
 præstat, declaret velle se illam ad mulieris hæredes transi-
 re: nam quicquid sit in patre dotante filiam spuriam, non
 certè

certè videtur hoc admittendum in prælato dotante con-
 sanguineam, ut de crastino tam anxie cogitet, quemad-
 modum D. Thom. animaduertit, 2. 2. quæst. 32. articu. 5.
 ad tertium. *Nec oportet, inquit, quod consideret quis omnes
 casus, qui in futurum possunt contingere: hoc enim esset de cra-
 stino cogitare.* Verùm, ut dixi, hæc omnia obtinerent, si lo-
 co tantum alimentorum posset prælatus dotem consan-
 guineæ, ac non tanquam dotem constituere, prout certè
 non posset, si reddituum ecclesiasticorum dominus non
 esset. At si contrarium ponamus, ut iam planè ponimus,
 corrunt protinus hæc omnia, & contraria sententia uel ex
 hoc solo optimè munitur. Si enim dominus est prælatus,
 ergo quæ in dominio ipsius sunt, pro animi sui arbitrio di-
 stribuere potest. Quòd si ipsius arbitrio permessa est di-
 stributio, non est ipsius sollicitudo reprehendenda, quod
 ita distribuat, ut non modò filiabus, neptibusue, sed &
 ipsarum heredibus ac descendantibus consultum uelit:
 piùm nanque id ipsum est, ac naturæ etiam consentaneū:
 charitas quippe naturalis nō filios solùm, sed nepotès, ne-
 presque complectitur, l. liberorum. ff. de uerborum signi.
 27 † Quin uerò, si ideò posteros diligimus, quod memoriã
 illi nostram conseruaturi, ac quodammodo propagaturi
 sint; certè in remotioribus descendantibus multò magis
 uiget hæc ratio, ut considerat Mar. Mantua. Benauidius,
 uir sanè de legali disciplina optimè meritis, cõf. 198. nu-
 me. 24. vol. 1. post Panorini. in cap. nonnulli. §. sunt & a-
 lli, nu. 10. de rescrip. & Maria. Soci. consi. 128. num. 54.
 28 uol. 1. † Neque uerò dicas, naturalem hanc in posteros
 beneuolentiam, ac pietatem laycis tantum conuenire; im-
 mò enim illam & in clericis probandam esse, rectè tradit
 Illustrissimus Albanus in suis ad Bar. elucubrationibus in
 l. 1. nu. 4. & 5. ff. de post. & in Auth. quibuscunque. C. de fa-
 cros. eccl. gloss. in cap. quiescamus, dist. 24. Ita enim Præla-

tum

tum beneficium, ac liberalē esse oportet, ut egentes non
 facilē quocunque prætextu eiciat, aut eorum qualita-
 tem scrupulosē admodum inquirat, quorum necessitati
 29 subueniri oporteat: † quod ipsum admonet nos etiam D.
 Chrysoſtomus homil. 11. ad capitu. 6. Epistolę ab Hebræ.
 uerbis illis uerē aureis, ac perpetuō adnota ndis, quæ refe-
 runtur in cap. quiescamus, 24. dist. *Quiescamus, inquit,
 ab hac absurda curiositate, & diabolica & peremptoria, si pro
 nutrimento postulat, ne in his examines: inquire quomodo A-
 braham hospitalem se circa omnes ostendebat: si scrutator fuis-
 set, circa refugientes ad se, nunquam Angelos hospitio recepis-
 set. Fortassis enim non putasset eos Angelos, & repulisset: sed
 quia omnes recipiebat, recepit & Angelos.* Habemus iam hu-
 ius quoque quæstionis decisionem, quæ ad dotes confan-
 guineis constituēdas attinet: quam ita comprobauimus,
 ut ex his, quę proximē etiam diximus, maximē confirme-
 tur nostra sententia in principali illa quæstione, ad quam
 totius nostrę tractationis cursum instituimus, nempe Be-
 neficiarios de redditibus ecclesiasticis tam liberē posse
 disponere, ut ad ipsorum restitutionem, quæ liberius, aut
 supra etiam quàm par fuerat, impenderint, minimē te-
 neantur.

ARGUMENTVM.

*Archidiaconi sententię tunc locum esse posse, cum ita lu-
 xui clerici se dedunt, ut propterea iniunctum sibi mu-
 nus deserant. Mox Caietani suspecta quadam reijcitur
 distinctio, qui monachis suis nimium fauens, melioris eos
 hac in re conditionis, quàm ceteros clericos esse uoluit.*

RERVM SVMMÆ.

1 *Clericus, quamuis regulariter ad restitutionem non teneatur,
 fallis*